

Kasvua TKI-toimista

Innovaatiot unohtuivat - keskittyminen vain T&K-toimintaan ei tuo talouskasvua

Suomessa on parlamentaarisesti sitouduttu tavoittelemaan 4%:n TKI investointeja BKT:een suhteutettuna vuoteen 2030 mennessä. Tavoite on hyvä ja haastava. Onnistuakseen 2/3 investoinneista tarvitaan yrityksiltä. Eri toimialojen erikokoiset yritykset ovat sitoutuneet tavoitteeseen kunhan valtio kasvattaa omaa rahoitusosuuttaan sovitusti ja huolehtii toimivasta lainsäädännöstä.

Suomen tavoitteleva TKI-toiminnasta syntyvä talouskasvu on kansainvälisestikin katsottuna oikea valinta. Esimerkiksi OECD:n, EU:n ja Unescon linjausten mukaan innovaatiotoiminta on välttämätöntä, koska se vahvistaa samanaikaisesti tuottavuutta, kilpailukykyä ja uudistumiskykyä. Samalla se rakentaa osaamista, osallisuutta, kestävyyttä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta, joita tarvitaan talouden ja yhteiskunnan pitkäjänteiseen uudistamiseen.

TKI-toiminta on muuttunut vuosien kuluessa. Kansainvälinen, maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO, tarjoaa muutoksesta konkreettisen esimerkin: sen työ immateriaalisten oikeuksien äärellä sekä mittarit osoittavat, että innovaatioiden painopiste on globaalisti siirtynyt yhä vahvemmin aineettomaan pääomaan, osaamiseen ja kykyyn ottaa uutta käyttöön laajasti. Siksi innovaatiopolitiikan on tuettava T&K:n lisäksi myös käyttöönottoa, skaalausta ja vaikuttavuutta eli innovaatiovaihetta, jotta julkiset panostukset kääntyvät kasvuksi, hyvinvoinniksi ja kestävyudeksi.

Tilastointi ei ole oikea tapa linjata uudistumisesta ja kasvutoimista. Nykyinen tapa rajata kansallinen julkinen lisärahoitus kattamaan vain T&K-toiminnan kustannuksia hidastaa kasvua. Linjaus perustuu OECD:n vanhaan Frascati-manuaaliin, jota OECD on itsekin uudistanut 2018 Oslo manuaalin myötä. Manuaalit on tehty tilastointia tukemaan ja ne ovat osin myös vanhentuneet. Esimerkiksi tekoälyä ei mainita ollenkaan.

Suomi otti parlamentaarisen TKI-päätöksen myötä ison askeleen oikeaan suuntaan. Jotta TKI kirittää laajemman joukon yrityksiä kasvuun eri toimialoilta, monipuolistaa tutkimusta ja mahdollistaa korkeakoulujen innovaatiotoiminnan, lainsäädäntöä sekä julkisia rahoitusinstrumentteja on vielä päivitettävä.

EK:n viestit päättäjille

Tärkeintä on korjata lainsäädäntöä, sitoutua innovaatorahoitukseen ja uudistaa julkiset instrumentit vastaamaan innovatiivisten yritysten ja niitä tukevan tutkimuksen todellisia tarpeita.

- TKI-toiminnan lisärahoitusta koskevan lainsäädännön päivittämisen tulee tapahtua parlamentaarisen prosessin kautta. Kasvun kannalta keskeiset sidosryhmät täytyy osallistaa päivitykseen.
- T&K-rahoituslakiin kehysriihessä 2026 päätetty muutos tarkastella valtion lisärahoituksen tasoa vuosittain täytyy perustua VM:n perusuraan eli ennusteen perusskenaarioon - ei vaihtoehtoihin skenaarioihin.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) on tarkasteltava lainsäädäntöään ja tulkintojaan korkeakoulujen perusrahoituksen soveltuvuudesta korkeakoulujen innovaatiotoiminnan rahoittamiseen.
- Uudistetaan T&K-rahoituslakia, sekä T&K-toiminnan yhdistelmävähennystä määrittävää verolakia siten, että nykyinen raja T&K-toiminnan kustannuksiin laajennetaan kattamaan myös T&K-toimintaan liittyvän innovaatiotoiminnan kustannuksia.
- Turvataan erillisen yrityksille suunnatun innovaatorahoituksen taso kilpailukykyisenä. Business Finlandin innovaatorahoituksen osuuden on pysyttävä vähintään 10%:ssa suhteessa T&K-rahoitukseen T&K-rahoitusta supistamatta.
- Julkisten TKI-rahoittajien on uudistettava rahoitustarjontaansa vastaamaan modernia TKI-toimintaa ja tukemaan Tutkimus- ja innovaationeuvoston (TIN) tekemien valintojen toimeenpanoa. Erityisesti palveluiden, immateriaalisen omaisuuden, brändien tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan tarvitaan toimivia instrumentteja.

Lisätiedot:

Johtaja, Riikka Heikinheimo, +358 46 922 9692, Riikka.Heikinheimo@ek.fi